

Sayı:2018/87

Konu: Dövizli Sözleşme Sınırlamasının İstisna Hallerine İlişkin Tebliğ Yayınlanmıştır.

6 Ekim 2018 tarihli ve 30557 sayılı Resmi Gazete’de “Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2018-32/51)” yayımlandı.

1) Gayrimenkul Satış ve Kiralama Sözleşmeleri

Tebliğde, Türkiye’de yerleşik kişilerce yapılan gayrimenkul satış ve kiralama sözleşmelerine istisna getirilmemiştir.

Buna göre, Türkiye’de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, konusu serbest bölgeler dahil yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan, konut ve çatılı iş yeri dâhil gayrimenkul satış ve kiralama sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramayacaktır.

2) İş Sözleşmeleri

Türkiye’de yerleşik kişiler; yurt dışında ifa edilecekler dışında kalan, kendi aralarında akdedecekleri iş sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramayacaktır.

3) Hizmet Sözleşmeleri

Türkiye’de yerleşik kişiler arasındaki danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dâhil hizmet sözleşmelerinde, sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılamayacaktır. Ancak Tebliğ ile bazı hizmet sözleşmelerine istisna getirilmiştir.

Buna göre aşağıdaki hizmet sözleşmeleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenebilecektir:

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişilerin taraf oldukları hizmet sözleşmeleri,

İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,

Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışında gerçekleştirecekleri faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,

Türkiye’de yerleşik kişilerin, kendi aralarında akdedecekleri, Türkiye’de başlayıp yurt dışında

sonlanan ve yurt dışında başlayıp Türkiye’de sonlanan elektronik haberleşme ile ilgili hizmet sözleşmeleri.

4) Dışarıda Yerleşik Olup Türkiye’de Faaliyette Bulunan Kişilerle Yapılan İş ve Hizmet Sözleşmeleri

Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmelerinde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

5) Menkul Satış veya Kiralama Sözleşmeleri

Türkiye’de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, iş makineleri dâhil taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul (ham madde, mamul, ticari mal vb.) satış veya kiralama sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırabilecektir.

“İş Makineleri” Karayolu Trafik Kanunu’nun 3 üncü maddesinde “Yol inşaat makineleri ile benzeri tarım, sanayi, bayındırlık, milli savunma ile çeşitli kuruluşların iş ve hizmetlerinde kullanılan; iş amacına göre üzerine çeşitli ekipmanlar monte edilmiş; karayolunda insan, hayvan, yük taşımada kullanılmayan motorlu araçlardır.” şeklinde tanımlanmıştır.

6) Taşıt Kiralama Sözleşmeleri

Taşıt kiralama (İş makineleri dahil) sözleşmelerinde bedel Türk Lirası cinsinden belirlenmek zorundadır. Bununla birlikte, 13.09.2018 tarihinden önce imzalanmış iş makineleri de dâhil taşıt kiralama sözleşmelerinin, sözleşme sonuna kadar Türk Lirası’na çevrilme zorunluluğu bulunmamaktadır.

7) Eser Sözleşmeleri

Bilindiği üzere, Türk Borçlar Kanunu’nun 470 inci maddesinde Eser Sözleşmesi, yüklenicinin bir eser meydana getirmeyi, iş sahibinin de bunun karşılığında bir bedel ödemeyi üstlendiği sözleşme olarak tanımlanmıştır. Örneğin, inşaat yapım işleri veya altyapı işleri eser sözleşmesi kapsamında değerlendirilmektedir.

Tebliğe göre Türkiye’de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, eser sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramayacaktır.

Tebliğde, düzenlemenin tek istisnası olarak gemilerin inşası, tamiri ve bakımına ilişkin eser

sözleşmeleri sayılmıştır. Buna göre, 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda tanımlanan gemilerin inşası, tamiri ve bakımına ilişkin eser sözleşmelerinde, sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılabilecektir

8) Finansal Kiralama ve Leasing Sözleşmeleri

Finansal kiralama ve leasing sözleşmelerinde, sadece aşağıda belirtilen istisnai durumlarda sözleşme bedeli döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılabilecektir.

Buna göre;

- Gemilere ilişkin finansal kiralama (leasing) sözleşmelerinde,
- Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 17 ve 17/A maddeleri kapsamında yapılacak finansal kiralama (leasing) sözleşmelerinde

Sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılabilecektir.

9) Yurt Dışında Üretilen Yazılımlara İlişkin Satış Sözleşmeleri ile Donanım ve Yazılımlara İlişkin Lisans ve Hizmet Sözleşmeleri

Türkiye’de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, bilişim teknolojileri kapsamında yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satış sözleşmeleri ile donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılabilecektir.

10) SPK Sözleşmeleri

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile bu Kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının (yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere) döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı ve yapılan işlemlere ilişkin yükümlülüklerin döviz cinsinden kararlaştırılması mümkündür.

11) Kamu kurum ve kuruluşların taraf olduğu sözleşmeler

Tebliğde, kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu aşağıdaki sözleşmelere istisna getirilmiştir.

Buna göre;

Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli

olarak kararlaştırılması mümkündür.

Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövizde endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası andlaşmaların ifası kapsamında olmak kaydıyla; yüklenicilerin üçüncü taraflarla akdedeceği gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövizde endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

Hazine ve Maliye Bakanlığının 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirdiği işlemlerle ilgili olarak bankaların taraf olduğu sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövizde endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

12) Havayolu Faaliyetlerine İlişkin Sözleşmeler

Tebliğde, havayolu faaliyetlerine ilişkin çeşitli istisnalar sağlanmıştır.

Buna göre;

Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri,

Hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler,

Sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az %50 hisse oranına sahip olduğu ortaklıklar

Türkiye’de yerleşik kişilerle döviz cinsinden veya dövizde endeksli bedeller içeren sözleşmeler yapabilecektir. Ancak gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri istisna kapsamına dahil olmayıp, bu sözleşme bedelleri Türk Lirası cinsinden belirlenecektir.

13) Kıymetli Evraklarda Yer Alan Bedeller ve Uluslararası Piyasalarda Fiyatı Belirlenen Sözleşmelere İlişkin Hususlar

Sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövizde endeksli olarak kararlaştırılmayan sözleşmeler kapsamında düzenlenecek kıymetli evraklarda yer alan bedellerin döviz cinsinden veya dövizde endeksli olarak belirlenmesi mümkün değildir.

Uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen kıymetli madenlere ve/veya emtiaya endekslenen ve/veya dolaylı olarak dövizde endekslenen sözleşmeler, Türk Parası Kıymetini Koruma

Hakkında 32 Sayılı Kararın 4 üncü maddesinin (g) bendi uygulaması kapsamında dövize endeksli sözleşme olarak değerlendirilecektir

14) Döviz Cinsinden Düzenlenmiş Sözleşmelerde Türk Lirası'na Dönüşüm Kuru ve Sözleşme Yenileme

Tebliğ ile istisna kapsamına alınmayan sözleşmelerde yer alan bedellerin; Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesi uyarınca, 13.10.2018 tarihine kadar, Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenmesi zorunludur.

Buna göre taraflar aralarında;

1. Mutabık kalırsa, kendileri dönüşüm kurunu belirleyecektir.
2. Mutabık kalamazlarsa, akdedilen sözleşmelerde döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller, söz konusu bedellerin 2/1/2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru kullanılarak hesaplanan Türk parası cinsinden karşılığının 2/1/2018 tarihinden bedellerin yeniden belirlendiği tarihe kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması suretiyle belirlenecektir.

Ayrıca Tebliğe göre, 13.09.2018 tarihinden önce akdedilen konut ve çatılı iş yeri kira sözleşmelerinde döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller yukarıda belirtildiği şekilde iki yıllık süre için Türk parası olarak belirlenecektir. Ancak, Türk parası olarak belirlemenin yapıldığı kira yılının sonundan itibaren bir yıl geçerli olmak üzere; anılan paragraf uyarınca Türk parası olarak belirlenen kira bedeli, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, belirleme tarihinden belirlemenin yapıldığı kira yılının sonuna kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenecektir. Bir sonraki kira yılı Türk parası cinsinden kira bedeli ise, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, önceki kira yılında geçerli olan kira bedelinin Türkiye İstatistik Kurumunun belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenecek ve belirlenen Türk parası cinsinden kira bedeli bu fıkra da belirtilen iki yıllık sürenin sonuna kadar geçerli olacaktır.

15) İstisna Tanındığı Halde Sözleşme Bedelinin Türk Lirası Cinsinden Kararlaştırılması

Tebliğe göre, istisna tanınan tarafların mutabakatıyla; yeni yapılacak sözleşmelerin Türk parası cinsinden yapılmasını veya mevcut döviz cinsinden veya dövize endeksli sözleşmelerde yer alan bedellerin Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesi uyarınca Türk parası olarak yeniden kararlaştırılmasını talep etmesi durumunda sözleşmelerde yer alan bedeller Türk parası cinsinden kararlaştırılacaktır.

Fazlı ÇİLİNGİR

YMM, Bağımsız Denetçi